

BİYOÇEŞİTLİLİK

Biyolojik çeşitlilik; yeryüzünde yaşayan bütün canlıların ve ekosistemlerin oluşturduğu bir bütün olup yaşamın çeşitliliğini ifade eder.

- **Tür, genetik ve ekosistem çeşitliliği;** biyolojik çeşitliliğin temelini oluşturur. Çünkü türler arasında kalıtsal farklılıklar olduğu gibi, aynı türün bireyleri arasında da kalıtsal farklılıklar görülür.

Örnek:

-Beyaz çiçekli bezelye ile pembe çiçekli bezelye arasında **genetik çeşitlilik** görülür.

-Beyaz dut ve kara dut arasında **tür çeşitliliği** görülür.

-Kızıl çam ormanı ile karaçam ormanı arasında **ekosistem çeşitliliği** görülür.

-Canlıların yeryüzündeki dağılımlarında besin çeşitliliği, iklim şartlarına uyum yetenekleri ve barınma gibi ekolojik özellikleri rol oynar. Bu nedenle, coğrafi bölgeler arasında tür çeşitliliği ve birey sayısı yönüyle farklılıklar görülür. Tür çeşitliliği kutuplardan Ekvator'a doğru artar.

- Belirli bir alanda tür çeşitliliği arttıkça biyolojik çeşitlilik de artar. Ekosistemlerin sayısının ve çeşidinin artması, biyolojik çeşitliliği de artırır.

NOT:

Tür çeşitliliği bakımından dünyanın en zengin yaşama alanları tropikal yağmur ormanlarıdır.

-Bilinçsiz avlanma gibi doğal kaynakların kontrolsüz tüketimi, canlıların birey ve tür çeşitliliğinin de azalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle biyolojik çeşitliliğin korunması

gerekmektedir. Doğal kaynaklardan yararlanırken bu kaynakların sürdürülebilirliğine dikkat edilmelidir.

- Türkiye, biyoçeşitlilik ve endemik türler açısından önemli bir konuma sahiptir.

Ülkemizin büyük bir biyolojik zenginliğe sahip olmasının nedenleri:

- Ülkemizin ılıman iklim kuşağında bulunması,
- Tatlı ve tuzlu su kaynakları bakımından zengin olması,
- Göç eden türlerin göç yolu üzerinde bulunması,
- Yükselti farklılıkları,
- Kıtalar arası bir bölge olmasıdır.

NOT:

Belirli bir bölgedeki bitki türü çeşitliliğine **flora**, hayvan türü çeşitliliğine ise **fauna** denir. Yeryüzünün sınırlı coğrafi bölgelerinde yayılış gösteren türlere **endemik türler** denir. Türlerin ilk olarak ortaya çıktığı ve yayıldığı bölgelere **gen merkezi** denir. Buğdayın gen merkezi ülkemizdir. Sülün ve alageyiğin ana vatanı Anadolu'dur.

İnsan Etkisiyle Biyolojik Çeşitliliği Tehdit Eden Durumlar

- Aşırı otlama
- Orman yangınları
- Kontrolsüz avcılık
- Düzensiz kentleşme
- Nüfus artışı
- Yol ve baraj yapım çalışmaları
- Bireylerin dikkatsizliği ve eğitimsizliği
- Fosil yakıtların oluşturduğu kirlilik

- Ülkemizin bu konuda önemli problemlerinden biri de biyokaçaklıktır. Endemik türler ve nesli tükenmekte olan türler, çeşitli yollarla yurt dışına kaçırılmaya çalışılmaktadır. Tür çeşitliliği ülkemizin zenginliklerinden bir tanesidir. Toplum bu konuda bilinçlendirilmeli ve ülkemize değer katan ve bir millî servet olan canlı türleri korunmalıdır. Ters lale, safran ve şah kartal bu türlerden bazılarıdır.

-Ülkemizde de 2010 yılında Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Ankara/Yenimahalle yerleşkesinde açılan ve dünyanın üçüncü büyük gen bankası olan Türkiye Tohum Gen Bankasında hem bitki hem bakteri hem de mantar gen kaynakları koruma altına alınmıştır.

SORU 1. (2025-TYT/FEN)

Aşağıdakilerden hangisinin, biyolojik çeşitliliğin korunmasına katkı sağlaması beklenmez?

- A) Tarım ilaçlarının kullanımının azaltılmasının
- B) Kontrolsüz avcılığın yasaklanmasının
- C) Geri dönüşümün teşvik edilmesinin
- D) Endemik türlerin korunmasının
- E) Sazlık ve bataklık alanların kurutulmasının

SORU 2. (2020-TYT/Fen Bilimleri)

Türkiye'nin biyolojik çeşitliliğinin yüksek olmasının nedeni;

- I. üç kıta arasında bazı canlıların geçiş yolları üzerinde bulunması,
 - II. birbirine çok yakın bölgelerinde farklı iklim tiplerinin görülmesi,
 - III. farklı yeryüzü şekillerine sahip olması
- özelliklerinden hangileri olabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

SORU 3. (2016-YGS/Fen Bilimleri)

Aşağıdakilerden hangisi, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesini olumlu yönde etkiler?

- A) Tarım ilaçları kullanarak zararlıların ortadan kaldırılması
- B) Ortama daha rekabetçi yabancı türlerin sokulması
- C) Sulak alanların kültür alanlarına dönüştürülmesi
- D) Doğal park alanlarının koruma altına alınması
- E) Yabani formlar yerine ıslah edilmiş formların yetiştirilmesi

SORU 4. (2015-YGS/Fen Bilimleri)

Aşağıdakilerden hangisi, bir ülkedeki tür çeşitliliğinin fazla olmasını en az etkiler?

- A) Farklı iklim tiplerinin olması
- B) Farklı habitatların bulunması
- C) Yükselti farklılıklarının olması
- D) Coğrafi engellerin bulunması
- E) Popülasyonlar arasında gen alışverişinin sürekli olması

CEVAPLAR

1. Sazlık ve bataklıkları kurutmak demek oradaki canlılığı ve biyoçeşitliliği de yok etmek demektir.

CEVAP: E

2. Verilen öncüllerin hepsi biyolojik çeşitliliğinin yüksek olmasının nedenidir.

CEVAP: E

3. Doğal park alanlarının koruma altına alınması olumlu etkiler.

CEVAP: D

4. Popülasyonlar arasında gen alışverişi olmaz. **CEVAP: E**